

אוצרות ומגיד ממעוז הוי"ט

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

השבת - משרה את השכינה בעולם ומביאה חיים לבריא

במאמר זה מבאר רבינו את ענין השבת, על פי הקדמה שיש לעולם שלשה בחינות, האחת בחינתו כפי שהיא נראית לעינינו כעולם הזה הגשמי, שבאמת הוא רק משל וצורה לעניינים רוחניים הנרמזים בו, השניה בחינת המחשבה - הרוחניות של העולם, והשלישית - בחינת מחשבה למחשבה, הרצון שהוא שורש העולם.

ומכיון שהעולם הוא רק כגוף ותבנית המצוייר כרמז לעולמות העליונים, נמצא כי הכח המחיה אותו הם אותם עולמות העליונים הנרמזים בו, ואף התאוות המתעוררים בו מכח כל אחת משבעת המידות, בין אהבות ובין יראות והתפאריות, כולם הם רק דמיון ומשל למידות העליונות, והם משתוקקים לעלות לשרשם שהם המידות העליונות, וכללו של דבר הוא, שהעולם הזה וכל המידות שבו הם רק כגוף בלי נשמה, והנשמה שבו המחיה אותו הם העולמות העליונים - אותיות התורה הקדושה ומצוותיה, שבהם נברא העולם.

ואם כן מובן שכאשר העולם אינו מקושר לשרשו, דהיינו כאשר הנבראים אין להם דעת להכיר את מי שאמר והיה העולם, והם דבקים בעולם הזה ובתענוגים הדמיוניים והשקריים אשר בו, אזי העולם הזה רופף כגוף בלא נשמה, והדבר נמשל לחולה שאינו יכול לנשום בכוחות עצמו, רק האויר נכנס לריאותיו דרך מכונה חיצונית אשר מחובר אליה, והוא עצמו נחשב כמעט כמת, וחיותו תלויה באופן מקרי אבל אינה חיות עצמית, ותועלתה של חיות זאת שהיא מעמידה אותו בחיים עד שיבריא ויוכל לנשום בכוחות עצמו.

וזהו משל לעולם, למצב שבו היה נמצא לפני שנשלמה חיותו על ידי בואה של השבת, שהיא השראת הרוחניות של העולם וקדושתו עליו, וכן למצב שהיה בו העולם לאחר חטא העגל עד לבנין המשכן, שאז נסתלקה השכינה מעליו, ואז היה העולם חסר חיות.

ומצב זה נקרא בלשון חכמינו ז"ל המובאים במאמר זה, שהעולם היה "חסר מנוחה", כלומר שאור הקב"ה הנקרא 'מנוחה' משום שהוא מקור החיים ואליו נכספים כל הנבראים הנעים בתנועה תמידית כדי לקבל ממנו חיות, לא שרה על העולם, ונמצא שלא נשלמה בריאתו, עד שבאה שבת שהיא בחינת משכן שמהותה השראת השכינה על הנבראים ואז נשלמה חיותו.

וזה ענין ה'תשובה' וה'שבת' שהיא לשון 'שב', שהעולם שב לשורשו על ידי שיבת הנבראים לדבוק בחי העולמיים, ואז הם משיבים ומחזירים את נשמת העולם שתחזור לשרות עליו, ואז זוכים ויונקים מחי החיים ברוך הוא בדרך השראה והתלבשות, שחי העולמיים שורה בהם בדרך נשמה לגוף על ידי החלק אלוך ממעל השוכן בגוף ומחיה את כל העולמיים, ורק מצב זה הוא מצב של חיים אמיתיים.

ובדרך זאת היה המשכן משרה את אור הקב"ה אל הבריא, כי המשכן היה כדוגמת העולמות העליונים, שכל פרט ופרט בעשיית המשכן נעשה בכוונה להשרות את הקב"ה בעולם על ידי אותו פרט, ועל ידי זה נעשה להקב"ה נחת רוח ושעשועים גדולים, בכך שישראל מתאווים להיות לו דוגמא בתחתונים כעין העליונים, ועל ידי שעשועים אלו שרה הקב"ה במשכן.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

הִנֵּה נֹדֵעַ כִּי יֵשׁ באותיות התורה ומצוותיה שלושה בחינות, זו למעלה מזו: דְּבִנּוּר, וּמַחְשָׁבָה שהוא שורש הדיבור, וּמַחְשָׁבָה לְמַחְשָׁבָה שהיא שורש המחשבה. כְּשֶׁנֶּצְוֶיךָ דְּבָרִים אֵלוּ לְבָנִי אָדָם כשנמשיל שלוש בחינות אלו כאילו היו שלושה בני אדם, נִפְרָדִים זה מזה, ולא שלוש עולמות שמשתלשלים זה מזה וכולם אחד, נִמְצָא [ראובן הוא מחשבה למחשבה, ושמעון הוא מחשבה, ולוי הוא הדיבור, ואם כן] אָדָם שְׁעֵבֵד לְאַחַד מהם למשל ללוי שהוא בבחינת המעשה, בְּוִדְאֵי אִם רְבוּ שְׁעֵבֵד אותו מְשַׁלֵּם לוֹ שכר על עבודתו אֵינוֹ מִתְּנֵת חֲנָם. ואמנם בְּוִדְאֵי אִם מְשַׁלֵּם לוֹ אָדָם אַחֵר שלא עבד אותו - לדוגמא שעבד את לוי שהוא בחינת המעשה, ושלם לו ראובן שהוא בחינת מחשבה, בְּוִדְאֵי אֵינוֹ כִּי אִם מִתְּנֵת חֲנָם, כִּי אֵינוֹ מַחְיֵב בָּזָה.

וּכְשֶׁעֹבְדִין לְאָדָם אֵין עֹבְדִין רַק לְדְבִנּוּר, כִּי מַחְשַׁבְתּוֹ אֵינָה מְשַׁגָּת, ואם כן אף באותו אדם עצמו, כיון שהעבד אינו מבין ומשיג אלא הדיבור, וכוונתו רק לקיים את הדיבור, ולא לקיום המחשבה או הרצון שאין לו השגה בהם, נמצא שהשכר המגיע לו בדין על ידי מעשיו, הוא רק בדרגה של פשטות הדיבור שהוא חלק העשייה, ואין לו כל תביעה וזכות לקבל שכר בבחינת המחשבה או הרצון.

וְזֶהוּ (תנחומא תשא כז. שמות רבה מה 1) מֵה שְׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁה, בֹּא וְאַרְאֶךָ אוֹצְרוֹת שֶׁל מִתְּנֵת חֲנָם, פְּרוּשׁ עוֹלָם הַמַּחְשָׁבָה אוצרות אלו ניתנות מאורו יתברך כפי ששורה בעולם המחשבה - שהקב"ה משיפע שכלים גבוהים ואורות המחשבה לבני ישראל להתענג בהם על גדולתו יתברך, ושכר זה הוא בבחינת חֲנָם, בְּלֹא מִצְוֹת (עייין רש"י במדבר יא ה), שְׁאֵין מַעֲשֵׂה מִצְוֹת מְגִיעַ עַד שָׁם, שכיון שאין לבני ישראל מצד עצמם השגה בעולמות אלו, נמצא שאינם עובדים בבחינות אלו אלא רק לקיים דבר המלך ודתו, ועם כל זה זוכים לקבל שכר מאותם עולמות המחשבה בבחינת מתנת חנים (והיינו על ידי השעשועים שגורמים למעלה), וְדו"ק.

וְאָמְרוּ רַז"ל (שבת קיח) כָּל הַשּׁוֹמֵר שֶׁבֶת כְּהִלְכָתוֹ, אֶפְלוּ עֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ. וְקִשָּׁה לְמָה כָּךְ אֵין נִתְקַן חטא עבודה זרה על ידי שמירת שבת. וְנִרְאָה דְאֵיתָא (בראשית רבה 1 ט) מֵה הִיָּה הָעוֹלָם חָסֵר, מְנוּחָה, בְּאֵה שֶׁבֶת בְּאֵה מְנוּחָה. וביאור הענין שנחסר לעולם בחינת מנוחה, הוא: הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה, וּבְדְבִנּוּר שֶׁל הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שהם בבחינת דיבור - גילוי הסופי והחיצוני של אור השם, וְנִעֲשֶׂה הַכֹּל מֵאֵין, על ידי אותיות התורה שהם דיבור הקב"ה, שעל ידם נמשך כוח הפועל שהוא כח השם יתברך לעולם, אֲבָל עֵדִין לֹא הִיָּה כֹחַ הַפּוֹעֵל בְּנִפְעָל, כִּי זֶהוּ קִיּוּמוֹ. לא שרה כח הפועל בתוך הנפעל לחיות ולהוות אותו בדרך

'פנימי' שהוא מושג ומורגש, אלא בדרך 'מקיף' בלבד, וזאת מכיון שעדיין לא נשלמה הכוונה האלוקית בבריאת העולם, שהיא השלמת צורת העולם בכל פרטיו כפי שהיה נראה ומצוייר במחשבת החכמה העליונה שהיא התורה שבה נברא העולם.

וְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הִיא נִקְרָא מְנוּחָה, שְׁאִין בּוֹ תְנוּעָה, הַמְנוּחָה הִיא הַקְבִּיעוּת הַנְּצַחִית, הַיִּפְךְ הַתְנוּעָה שְׁמוּרָה עַל הַשִּׁינוּי מִמְקוֹם לְמִקוֹם, כִּי תְנוּעָה לֹא שִׁיךְ כִּי אִם בְּדָבָר שֶׁהוּא בְּזִמְן וּבְמִקוֹם, וּמְכִיּוֹן שֶׁהוּא מוּגָבֵל שִׁיךְ בּוֹ תְנוּעָה מְזִמְן זֶה לְזִמְן זֶה וּמִמְקוֹם זֶה לְמִקוֹם זֶה, אֲבָל קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הִיא הוּא כִּינוּי לְבַחֲנִית אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאִינוּ נִעְתָק מִמְקוֹם לְמִקוֹם לִית אַתְר פְּנוּי מִיְנִיָּה - אֵין מְקוֹם שֶׁפְּנוּי מְאֹרֵוּ וּמִמִּילָא לֹא שִׁיךְ בּוֹ תְנוּעָה וּמַעְבֵּר מִמְקוֹם לְמִקוֹם, וְגַם אִינוּ בְּגֵדֵר הַזִּמְן, דְּכַל מַהוּת הַזִּמְן הוּא מִכַּח הַגְּבֻלַת הָאוֹר הַיּוֹרֵד לְעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּנֵּה לְפִי הַשִּׁינוּיִים שֶׁל הַנְּהַגַת הַסְּפִירוֹת הַתְּלוּיִים בְּעֵרֵב בּוֹקֵר וְצַהֲרִים, וְכַל זֶה הוּא הַגְּבוּל שִׁיִּצֵּר הַקַּב"ה לְאוֹרוֹ יִתְבַּרַךְ כְּשִׁיּוֹרֵד לְתַחְתּוֹנִים, אֲבָל אוֹר אֵין סוּף עֲצֻמוֹ אִינוּ בְּגֵדֵר זֶה כֻּלָּל, שֶׁהִרִי אֵין לוֹ גְבוּל כֻּלָּל.

וְכִשְׁעֵשׂוֹ עֵרֵב רַב אֶת הָעֵגֶל וְשׁוּב פְּגַמוּ בַחֲיוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא הַתְּגֻלוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרַךְ - נִסְתַּלַּק כַּח הַפּוֹעֵל שֶׁבִּנְפִעַל מִהַבְּרִיאָה, וּמִמִּילָא אִם לֹא שְׁעֵשׂוֹ הַמְּשֻׁכָּן אַחַר חֹטֵא הָעֵגֶל לְתַקֵּן הַפְּגָם, הָיָה הָעוֹלָם חוֹזֵר לְתַהוֹ וְבַהוּ, וְנִמְצָא שֶׁמִּחֹטֵא הָעֵגֶל עַד עֵשִׂיית הַמְּשֻׁכָּן הִיָּה הָעוֹלָם רוֹפֵף, כְּדֹרֵךְ שֶׁנִּתְקִיִּים בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרִאשִׁית בְּדֹרֵךְ 'מְקִיף' שֶׁהוּא יוֹנֵק אֶת חֲיוֹתוֹ עַל שֵׁם הָעֵתִיד, וְלוּלִי הַמְּשֻׁכָּן שֶׁעֵתִיד הִיָּה לְהַבְּנוֹת הִיָּה חֹרֵב מִיָּד. אֲבָל כְּשֵׁעֵשׂוֹ הַמְּשֻׁכָּן וְהַמְּלִיכּוֹ שׁוּב אֶת הַקַּב"ה עַל כֻּל פְּרֻטֵי הַבְּרִיאָה, נִתְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל מַעְמָדוֹ וְשׁוּב חֹזֵר וְשֶׁרָה כַּח הַפּוֹעֵל עַל הַנְּפִעַל, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְכֹון כְּנֶגֶד הָעוֹלָם, וְנִמְצָא שֶׁבְּעֵשִׂיית הַמְּשֻׁכָּן הַמְּלִיכּוֹ אֶת הַקַּב"ה עַל כֻּל פְּרֻט וּפְרֻט מִפְּרֻטֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּזֵהָר (שְׁמוֹת רַל"ב) שֶׁהִרְיָעוֹת שֶׁבָּהֶם כִּסִּיָּה מִשֶּׁה רַבִּינוּ אֶת הַמְּשֻׁכָּן, הֵם נִגְדֵי הַרְקִיעִים.

וְזֵהוּ (שְׁמוֹת ל"א ד) 'לְחֹשֶׁב מִחֻשְׁבַּת לְעֵשׂוֹת', עַל דֶּרֶךְ מַה שְׁאִמְרוּ רַז"ל (בְּרֻכּוֹת נ"ה) 'יֹדֵעַ הָיָה בְּצִלְאֵל לְצַרְף אוֹתוֹת שֶׁנִּבְרָאוּ בָּהֶם שְׁמִים וְאֶרֶץ הֵם אוֹתוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעַל יָדָם נִמְשַׁכָּה אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרַךְ לְבְרִיאָה, וּבְכָל דְּבָר שְׁעֵשָׂה לְמִשְׁכָּן הָיָה מְחֻשֵׁב בְּאוֹתוֹ הָאוֹתוֹת וּמִכַּח הַחֲיוֹת שֶׁהִמְשִׁיךְ מֵאוֹתוֹן הָאוֹתוֹת - יִצֵּר וְעֵשָׂה בִּידֵיו אֶת אוֹתוֹ הַדְּבַר, דֶּרֶךְ מִשְׁלַל כְּשֵׁעֵשָׂה הִרְיָעוֹת לְהִיּוֹת גַּג לְמִשְׁכָּן (שְׁמוֹת לו' י"ד), הָיָה מְחֻשֵׁב הָאוֹתוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָאוּ שְׁמִים שֶׁהֵם מֵאִמֵּר יְהִי רְקִיעַ, וְהַהֲקֵשׁ עַל הַשָּׂאֵר עַל כֻּל פְּרֻטֵי הַמְּשֻׁכָּן שֶׁמְכוּוֹנִים כְּנֶגֶד שְׂאֵר הַמְּאִמְרוֹת,

ובהשלמת המשכן נשלמו ונתקנו עשרה המאמרות שבעולם כעין השורש שלהם למעלה הנקרא 'מנוחה'.

אָבֵל עם כל ידיעת בצלאל באותיות שנבראו בהם שמים וארץ, הִקְמַת הַמְּשֻׁכָּן הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת עַל יְדֵי מִשָּׂה דְּוָקָא שֶׁזָּכָה לְהַשִּׁיג בְּשִׁלְמוֹת אֶת הַמְּשֻׁכָּן שֶׁל מַעֲלָה שֶׁכְּתַבְנִיתוֹ נִעֲשָׂה מִשְׁכָּן שֶׁל מִטָּה - בְּבַחֲנִית רֵאִיָּה מִמֶּשֶׁ, וְהִיָּינוּ שֶׁהַשִּׁיג אֶת עֲצָם חֲכַמַת הַתּוֹרָה הַנִּמְשַׁכֶּת עַל יְדֵי אוֹתוֹת הַתּוֹרָה לְחִיּוֹת אֶת הָעוֹלָם וּלְקִיָּימוֹ, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת כ"ה מ) 'וְרָאָה וַעֲשָׂה' וְגו', פְּרוּשׁ עַל יְדֵי שְׁאִיתָה מִסְתַּכֵּל בְּזֵה הַמְּשֻׁכָּן שֶׁל מַעֲלָה וְאַתָּה מִקְבֵּל בְּעִיּוֹנֵךְ אֶת הָאֵרֶת הַמְּשֻׁכָּן שֶׁל מַעֲלָה וְכַל כְּלָיו שֶׁהֵם הָאוֹרוֹת הַרוֹחֲנִיִּים אֲשֶׁר שָׁם, מִכַּח הַרְשִׁימוֹ שִׁיִּשְׂאֵר בְּךָ מִמְּנוֹ מִהַמְּשֻׁכָּן שֶׁל מַעֲלָה שֶׁנִּחְסַק בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ וּמִתְאַחֵד עִם יְדִיעַתְךָ וְזַכְרוֹנְךָ, תִּתֵּן חֲיוֹת לְמִשְׁכָּן הַתְּחַתּוֹן בְּהִקְמַתָּה אוֹתוֹ, וְנִעֲשֶׂה בְּבַחֲנִית מִשְׁכָּן אֶחָד הַכוֹלָל גּוֹף וְנִשְׁמָה, וְהַנְּשִׁמָּה הִיא הַמְּשֻׁכָּן שֶׁל מַעֲלָה וְלִכְּן מִכַּח הָאֵרֶת שֶׁהִיא בְּרִשְׁמוֹ בְּנֵה מִשֶּׁה אֶת הַמְּשֻׁכָּן.

כִּי הַהִסְתַּכְּלוּת הוּא מְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה שֶׁל הַשְּׁפַעַת הַחֻכְמָה שֶׁתְּמִיד בְּכֻל עוֹלָם וְעוֹלָם, הַדְּרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה אֲשֶׁר בָּהּ הִיא הַהִשְׁפַּעַת לְתַחְתּוֹנִים, וְבָהּ מִצְטַמֵּצֵם כֻּל הַחֲיוֹת שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהִיא עוֹשָׂה כְּלִים הִיא הַיּוֹצֵרֶת אֶת כְּלֵי הַחֲכַמָּה שֶׁבִּנְפֶשׁ הַנְּבִרָאִים, שֶׁעַל יָדָם אֲפֻשֵׁר לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַחֲכַמָּה עֲצֻמוֹ, וְלִעֲנִינֵנוּ - הַסְּתַכְּלוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה בְּמִשְׁכָּן מִכַּח הַשּׁוֹרֵשׁ הַרוֹחֲנִי שֶׁל הַמְּשֻׁכָּן כְּפִי שֶׁהוּא בְּשׁוֹרֵשׁ הַשֶּׁכֶל, יִצְרָה בְּעוֹלָם אֶת הַכְּלִים הַרוֹחֲנִיִּים שֶׁל הַמְּשֻׁכָּן שֶׁתְּשֵׁרָה בּוֹ קְדוּשָׁה שֶׁל מַעֲלָה וּבִכּוּחַ זֶה בְּנֵה אֶת הַמְּשֻׁכָּן, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּזֵהָר (שְׁמוֹת קס"א) בְּאַסְתַּכְּלוּתָא בְּרָא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הִיא עֲלֵמָא. וְנִתְבָּאֵר שֶׁם שֶׁהַקַּב"ה הַסְּתַכֵּל בְּאוֹתוֹת הַתּוֹרָה וּבַהִסְתַּכְּלוּת זֹאת נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהַסְּתַכְּלוּת הִיא הַדְּרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה שֶׁל חֲכַמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְקִיָּימוֹ, שֶׁנּוֹצֵרֶת בְּתַחְתּוֹנִים עַל יְדֵי בַחֲנִית הַסְּתַכְּלוּת שֶׁל הַחֲכַמָּה שֶׁלְמַעֲלָה, וְבָהּ נִבְרָא הָעוֹלָם.

וְאִיתָא (בְּרִאשִׁית רַבָּה ד' ג) מִים עֲלִיוֹנִים תְּלוּיִם וְעוֹמְדִים לְמַעֲלָה, וּמִים הַתְּחַתּוֹנִים בּוֹכִים אֲנִן בְּעִינֵינוּ לְמַהוּי קָדָם מִלְכָּא (תִּיקוּנֵי זוֹהַר י"ט): וְהַכֵּל צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּאָדָם דְּעִנֵּין זֶה נֵאמַר לֵנוּ כְּדִי לְהַבִּין סֹדֵר קִיּוֹם הַבְּרִיאָה, וְשִׁנֵּי מִים אֵלוּ בְּאָדָם הֵם כִּף: מִים הָעֲלִיוֹנִים הֵם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שְׁאָדָם עוֹשָׂה וְהֵם תְּלוּיִם וּמְקוֹשְׁרִים בְּחִיבּוּר גְּמוּר לְמִקּוֹרָם - מִקּוֹר הַחַיִּיִּים בְּרוּךְ הוּא, וּמִים הַתְּחַתּוֹנִים הֵם הָעֵבְרוֹת רַחֲמָנָא לִיצְלָן, הַתּוֹאוֹת שֶׁהֵם בַּחֲנִית אַהֲבָה וְנִפְלוּ לְדִרְגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת לְעִנִּינֵי גִשְׁמִיּוֹת, בּוֹכִים וְכו', שֶׁשּׁוֹרֵשׁ חֲיוֹתוֹם וְקִיּוּמָם הוּא בַּחֲנִית בְּכִיָּה וְתִשׁוּבָה, וְהִיָּינוּ עַל יְדֵי שְׁמַעֲלִים אוֹתָם

בְּתִשׁוּבָה, וְנִמְצָא דְּבַחֲכִיָּה הִיא עֲצֻמָּה הָעֵלְיָה וְחִיבּוּר מִים הַתְּחַתּוֹנִים עִם מִים הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁעַל יְדֵי תִשׁוּבָה שֶׁמִּשְׁמַעוֹתָה 'הַשְּׁבַת' שֶׁל הַמִּידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם זֶה לְשֵׁרֵשׁ בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, נִעֲשָׂה הָעוֹלָם זֶה דּוּגְמַת עוֹלָם שֶׁל מַעֲלָה - מִידוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְאִז יֵשׁ לוֹ הָעֵמֶדָה.

וְנִקְרָא שְׁבַת שִׁי"ן ב"ת, שְׁהַעֲלָה הַקַּב"ה בְּפִרוּס הַשְּׁבַת אֶת הַבַּת הַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה בְּעוֹלָם זֶה וְהִיא בַּחֲנִית בַּת - מִקְבֵּל - לְעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים הַמְּשִׁפִּיעִים בָּהּ, דְּהִיָּינוּ לְשִׁלְשָׁה קָוִים אֶל שׁוֹרֵשׁ הַג' קוּיִם שֶׁהֵם בְּשִׁלּוּשֵׁת הָעֲלִיוֹנוֹת, שְׁאֵלֵיהֶם עוֹלָה הַשְּׁכִינָה בְּשַׁבַּת בְּמוֹסָף, וְזֵהוּ עִנֵּין הַתְּשׁוּבָה - הָעוֹלָם שֶׁבַח וְחוֹזֵר אֶל מִקּוֹרוֹ.

וְזֵהוּ צָרוּף 'בְּרִאשִׁית' בַּת רֵאשִׁי שְׁבַחֲנִית הַרֵאשִׁי שֶׁהֵם הַמִּידוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת מֵאִירִים בָּהּ בְּשִׁלְמוֹת, וְהָעוֹלָם נִבְרָא בְּתִשְׁרֵי שֶׁהוּא שֶׁאִז זְמַנֵּי תִשׁוּבָה שִׁישְׂרָאֵל מִשִּׁיבִים אֶת הַמִּידוֹת שֶׁהֵם מִים הַתְּחַתּוֹנִים לְשֵׁרֵשׁ, וּמִמִּילָא מֵאִירִים הַמִּידוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת בְּשְׁכִינָה שֶׁבְּעוֹלָם זֶה בְּשִׁלְמוֹת, עַל כֵּן נִכְתָּב הַצָּרוּף כַּ"ל שֶׁנִּרְמַזָּה הַשְּׁלִימוֹת 'בַּת רֵאשִׁי' בְּתִיבַת בְּרִאשִׁית שֶׁבָּהּ נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּתִיקוּנֵי זוֹהַר (תִּיקוּן כ"א טז) 'שִׁבַּת רֵאשִׁי' מְכוּוֹן כְּנֶגֶד הַפְּסוּק 'אֵלֶּה רֵאשִׁי בֵּית אֲבוֹתָם' וְהַמּוֹרָה עַל הָאֵרֶת שֶׁלּוֹשֵׁת אֲבוֹת בְּמַלְכוּת הַנִּקְרָאֵת בַּת'.

וְזֵהוּ מַה שֶׁהוּבָא לְעִיל בְּתַחֲלִיל הַדִּיבּוּר, שְׁאִיתָא שְׁאִמֵּר אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְקִין עֵשִׂייתִי תִשׁוּבָה וְנִתְפַּשְׁרְתִי, פְּרוּשׁ שְׁעֵשָׂה פְּשָׁרָה בֵּין מִים עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים שֶׁחִיבֵר בֵּין מִים הַתְּחַתּוֹנִים לְשֵׁרֵשׁ עַד שִׁהִיו אֶחָד מִמֶּשׁ וְיִשְׁרוּ הָעֲלִיוֹנִים עַל הַתְּחַתּוֹנִים, עַל כֵּן אִמְרָ אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבַת, כִּיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׁבַת פֻּעַל גַּם הוּא בַּחֲנִית פְּשָׁרָה בְּעוֹלָם, לְחֹזֵר וְלְהַמְשִׁיךְ בְּעוֹלָם אֶת קְדוּשָׁתוֹ יִתְבַּרַךְ שֶׁנִּסְתַּלַּקָּה מִמְּנוּ אַחַר חֹטֵא עֵץ הַדַּעַת.

וְזֵה יִתּוֹרֵץ מַה שֶׁהַקְּשָׁה רַבִּינוּ עַל מַה שְׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁבַת ק"ח): כֻּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבַּת כְּהַלְכָתוֹ אֶפִּילוֹ עוֹבֵד עַבּוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ מוּחְלִין לוֹ. וּבִיאֵר עַל פִּי מַה דְּאִיתָא (בְּרִאשִׁית רַבָּה ו' יט) מַה הִיָּה הָעוֹלָם חֹסֵר מְנוּחָה בָּהּ שַׁבַּת בָּאָה מְנוּחָה. וְלִפִּי מַה שְׁבִיאֵר רַבִּינוּ הַכוּוֹנָה הִיא שְׁבַשְׁבַּת נִעֲשָׂה פְּשָׁרָה בֵּין עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים, שֶׁהַתְּחַתּוֹנִים - הַשְּׁכִינָה הַנִּקְרָאֵת 'בַּת' - עֵלְתָה עַל יְדֵי תִשׁוּבָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְשֵׁרֵשׁ - הַנִּקְרָאִים 'רֵאשִׁי', שֶׁהִיא שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת שֶׁבָּהֶם אֵין הַפְּגָם מִגִּיעַ כֻּלָּל, וְאֶפִּילוֹ אִם עוֹבֵד עַבּוּדָה זָרָה מוּחְלִין לוֹ.

וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּחֲנִית דִּיבּוּר נִתְאַחֲדָה עִם שֵׁרֵשׁ שֶׁהִיא הַשְּׁלֹשָׁה אֲבוֹת שֶׁהִיא בַּחֲנִית הַמַּחֲשָׁבָה (הַבִּינָה) וּמַחֲשָׁבָה לְמַחֲשָׁבָה (חֲכַמָּה), נִעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲנִית אָדָם הָעוֹבֵד לְמַחֲשָׁבָה, וְזָכּוּ לְבַחֲנִית מִתְּנַת חִינָם.

